

Warszawa, 1989-05-31

ref. w 7
22

INFORMACJA Nr 4

o wynikach badania terenowego stanu prac wyborczych
przeprowadzonego w dniach 28-30 maja 1989 r.

Przedmiotem badania terenowego inspekcji Państwowej Komisji Wyborczej było dokonanie oceny realizacji przepisów prawa wyborczego oraz Wytycznych PKW w sprawie zadań i trybu pracy obwodowych, okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych w dniu wyborów - głównie w zakresie:

- szkolenia obwodowych komisji wyborczych,
- aktualizacji spisów wyborców,
- druku kart do głosowania i planu ich rozprowadzenia,
- wydania upoważnień zgłoszonym mężom zaufania,
- planu organizacji prac komisji wyborczych w dniu wyborów,
- stanu przygotowania lokali wyborczych.

Ustalenia inspekcji wskazują, że generalnie tok tych prac jest poprawny.

Inspektorzy uczestniczyli w 19 szkoleniach rejonowych przewodniczących i sekretarzy obwodowych komisji wyborczych oraz w 24 szkoleniach całych składów obwodowych komisji wyborczych. Inspektorzy zwizytowali również 80 urzędów terenowych organów administracji państwowej, w tym 25 miast, 9 dzielnic, 16 miast i gmin oraz 30 gmin.

1. Materiały z badań inspektorów wskazują, że w terminie przewidzianym w Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej, tj. do 31 maja br. okręgowe i wojewódzkie komisje wyborcze zorganizowały szkolenie pełnych składów obwodowych komisji wyborczych w zakresie: organizacji przygotowań do dnia wyborów, przeprowa-

63

dzenia głosowania w obwodzie i ustalenia wyników, trybu przekazywania protokołów głosowania do okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych oraz trybu i zasad przekazywania informacji o przebiegu głosowania.

W toku tych szkoleń, szczególną uwagę zwrócono na praworządność postępowania wyborczego podczas głosowania, a zwłaszcza realizację zasady osobistego głosowania, tryb ustalenia tożsamości wyborców, jak również zapewnienie właściwej organizacji, powagi i porządku w lokalach wyborczych.

W sposób praktyczny i poglądowy omawiano ustalenie wyników głosowania i sporządzania protokołów.

W toku szkoleń - uwzględniając znowelizowane Wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 maja br. - omówiono także tryb i zasady przekazywania protokołów z obwodowych komisji wyborczych do okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych.

W części województw, gdzie szkolenie obwodowych komisji wyborczych zakończono przed dniem 26 maja br. podjęto ustalenia w sprawie ponownego zorganizowania szkolenia komisji w zakresie zasad przekazywania protokołów głosowania przez obwodowe komisje wyborcze.

Naradom szkoleniowym przewodniczyli przewodniczący lub członkowie okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych, którzy nierzadko byli jednocześnie wykładowcami szkolenia. Przeważnie jednak wykładowcami byli członkowie kierownictwa wojewódzkich biur wyborczych. W niektórych województwach np. białkopodlaskim, chełmskim, radomskim, toruńskim i zamojskim wizytowane przez inspektorów PKW szkolenia odbywały się bez udziału członków wojewódzkich i okręgowych komisji wyborczych.

Frekwencja na szkoleniach wahała się średnio w granicach 80% do 90%. Dla osób nieobecnych przewidziano szkolenie dodatkowe.

Inspektorzy PKW stwierdzili, iż system szkoleń i ich jakość są wystarczające dla właściwego przygotowania członków komisji do pracy w dniu wyborów.

64

Uwagi krytyczne dotyczące przebiegu szkoleń zgłosili inspektorzy PKW z województwa chełmskiego i toruńskiego. W obu województwach stwierdzono słabe przygotowanie wykładowców. Inspektor PKW uczestniczący w szkoleniu członków Obwodowej Komisji Wyborczej Nr 30 w Grudziądzu, woj.toruńskie, zmuszony był przejąć rolę wykładowcy.

Poza przedstawionymi nieprawidłowościami, w pozostałych województwach przebieg szkoleń był właściwy i w ocenie inspektorów PKW daje gwarancję przygotowania komisji do wykonywania zadań. Pogląd taki formułowany jest z uwzględnieniem dalszych zamierzeń dot. szkolenia wszystkich członków komisji na posiedzeniach, które zwołane będą w dniach 2 i 3 czerwca br.

2. W toku inspekcji skontrolowano przebieg akcji sprawdzania spisów wyborców oraz postęp prac nad ich aktualizacją i wydawaniem zaświadczeń o prawie do głosowania.

Według informacji inspektorów PKW, w całym kraju spisy sprawdziło 1.785.341 osób, tj. 6,5% liczby osób zamieszczonych w spisach wyborców w dniu 23 maja br.

Liczba wniesionych reklamacji jest znikoma, bowiem wynosi łącznie 73.

Prawidłowo zorganizowana jest akcja wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania; przebiega ona zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych. Do dnia 27 maja br. terenowe organy administracji państwowej stopnia podstawowego właściwe do spraw ewidencji wydały łącznie 24.049 zaświadczeń o prawie do głosowania.

W żadnym z województw nie sygnalizuje się zjawisk masowego pobierania takich zaświadczeń przez wyborców. Wszelkie zmiany dotyczące stanu wyborców nanoszone są na egzemplarze spisów przechowywane w urzędach gmin i miast.

Według ustaleń inspekcji aktualizacja spisów wyborców przebiega prawidłowo.

3. Druk kart do głosowania przebiega - zgodnie z zasadami i trybem określonym w Wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 maja br.

Do dnia 30 maja br. w 14 okręgach wyborczych wystąpiły przypadki skreśleń w trybie art.49 Ordynacji wyborczej przez właściwe komisje z rejestru 16 kandydatów na posłów, w tym 13 na skutek wycofania zgody na kandydowanie i w 3 z powodu utraty prawa wybieralności do danego mandatu.

Okręgowa Komisja Wyborcza Nr 91 w Szczecinie uznając protest wprowadziła do mandatu Nr 359 dodatkowego kandydata na posła.

Według ustaleń inspekcji 5 wojewódzkich komisji wyborczych dokonało skreślenia 5 kandydatów na senatorów z powodu wycofania zgody na kandydowanie.

We wszystkich przypadkach fakt ten podano do wiadomości wyborców w formie nowych obwieszczeń o kandydatach oraz uruchomiono druk kart do głosowania w zmienionym brzmieniu.

Z informacji inspektorów wynika, iż do dnia 2 czerwca we wszystkich województwach zakończone będą czynności związane z drukiem, rozdziałem i pakowaniem kart do głosowania dla poszczególnych obwodów. Wg stanu na dzień 30 maja br. w 32 województwach druk kart zakończono, a w wojew. piotrkowskim, płockim zakończono również czynności rozdziału i pakowania.

Z ustaleń inspekcji wynika, że wszędzie opracowano plany organizacyjne, które przewidują pełne zabezpieczenie kart, zarówno w trakcie ich składowania jak i transportu. Stosowana jest również - zgodnie z zaleceniami PKW - najwyższa staranność i kontrola ze strony zarówno okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych jak i terenowej administracji.

4. Zgodnie z art.50 Ordynacji wyborczej do Sejmu kandydaci na posłów i senatorów skorzystali z prawa zgłoszenia do okręgowych, wojewódzkich i obwodowych komisji wyborczych swoich mężów zaufania.

Do dnia 25 maja br. tj. w terminie ustawowym, kandydaci na posłów zgłosili okręgowym komisjom wyborczym łącznie 65.080 mężów zaufania, w tym 64.350 do obwodowych komisji wyborczych.

Kandydaci natomiast na senatorów zgłosili wojewódzkim komisjom wyborczym łącznie 55.822 mężów zaufania, w tym 55.554 do obwodowych komisji wyborczych.

Kandydaci na posłów wybieranych w obwodach głosowania utworzonych na terenie jednostek wojskowych, szkół podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz oddziałów zwartych Milicji Obywatelskiej zgłosili łącznie 92 mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych w tych obwodach.

Okręgowej Komisji Wyborczej Nr 1 w Warszawie-Śródmieście zgłoszono ponadto 100 mężów zaufania do obwodów za granicą.

Ogółem w wyborach do Sejmu i Senatu w dniu 4 czerwca br. zgłoszono 121.094 osoby w charakterze mężów zaufania, kandydatów na posłów i senatorów.

We wszystkich okręgowych i wojewódzkich komisjach wyborczych wydawane są mężom zaufania upoważnienia zgodne z wzorem określonym w Wytycznych PKW z dnia 20 kwietnia br.

Według doniesień inspektorów nie wszyscy kandydaci na posłów i senatorów korzystali z prawa zgłoszenia mężów zaufania. W wielu natomiast przypadkach zgłoszona osoba pełnić będzie równocześnie funkcje męża zaufania kandydata na posła i na senatora.

Według informacji inspektorów komisje podjęły działania zgodne z ustaleniami PKW w sprawie ograniczenia liczby mężów zaufania przypisanych więcej aniżeli do jednego obwodu.

5. Z ustaleń inspektorów wynika, że trwają prace przygotowawcze zmierzające do urządzenia lokali wyborczych. Uwzględnia się również zalecenia PKW dotyczące zwiększenia liczby pomieszczeń za osłoną. Stan gotowości lokali ustalono na dzień 2 czerwca br. Zapewnione zostały również środki łączności.

Brak jest sygnałów, by w tej dziedzinie występowały nieprawidłowości lub zagrożenia.

6. W związku ze zmianą Wytycznych PKW trwają prace nad zmianą systemu organizacji przekazywania protokołów z głosowania z obwodów do okręgowych i wojewódzkich komisji wyborczych. Sygnalizuje się, że brak sprawdzania protokołów w rejonach może spowodować opóźnienia w ustaleniu wyników przez okręgowe i wojewódzkie komisje wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza po zapoznaniu się z opublikowaną w Gazecie Wyborczej z dnia 1 czerwca br. instrukcją Biura Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" w sprawie zbierania z obwodów wyborczych wyników głosowania do Sejmu i Senatu, jak stwierdza Biuro Komitetu Obywatelskiego dla "dodatkowej weryfikacji oficjalnych" wyników głosowania i wyborów - wyraża swój stanowczy sprzeciw wobec takiego postępowania.

Stanowisko Biura Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" Państwowa Komisja Wyborcza ocenia jako łamanie przepisów ordynacji wyborczych do Sejmu i Senatu, a także jako próbę podważania zaufania społecznego do rzetelności wyborów przez dyskredytowanie w opinii wyborców dziesiątków tysięcy obywateli wykonujących społeczne obowiązki w komisjach wyborczych lub spełniających funkcję mężów zaufania.